

bedst kunde lære Smaa børn at læse; ja det kan gjerne være; jeg troer saamæn gjerne, at en gammel Kone kan bedre lære dem at læse end en rigtig Pestalozzi. Men jeg maa gjøre opmærksom paa, at det er noget Andet og Mere, hvorefter Sagen dreier sig; at Børnet skal udvikles i disse Aar, og at der navnlig er een Ting, som det har at lære, hvis det senere skal have Gavn af nogen Underviisning, og det er at lære at lære; thi dersom det Hele skulde være saa løst, som de Herrer ville, der have talt, at det nemlig paa den ene Side skal være Læsning, Skrivning, Regning og paa den anden Side en temmelig løs Kundskab til Historien, saa er jeg bange for, at Almuen vilde sige, naar deres Børn vare 16 Aar, at de vare slet underviste, naar det unge Menneske saaledes ikke har „lært at lære“. Den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) svarer: „Grunden ligger deri, at Eders Underviisning er forkeert; det er ikke den Underviisning, som Ungdommen skal have; I give den paa en saadan Maade, at Jagen kan blive deelagtig i den, medmindre han bestaa dig fra sin tidligste Barndom er bleven udviklet mere og mere deri,“ saa svarer jeg: Ja, der er Noget deri, dersom der dermed menes, at Videnskaben maa stille saadanne Fordringer — mener man noget Andet, maa det reentud siges — men dersom der virkelig er Tale om, at et Menneske fra 16 til 20 Aars Alderen skal lære Noget, som ikke kan læres ved et rigt Livs Erfaring, ja da kan Videnskaben ikke nedstemme sine Fordringer, den maa fordrø en vis Udvikling hos den, der kommer til, det kan ikke være anderledes. Ja hvis Alle vare saa begavede som de ærede Rigsdagsmænd, der have fremsat denne Paastand, da var det en ganske anden Sag, det var en himmelvidt forskjellig Ting, saa vilde jeg sige, at det kunde gaae an; de kunde lære i kort Tid; men da dette ikke er Tilfældet, da Andre, som ikke ere begavede, ogsaa skulle lære Noget, saa synes det mig, at man maa have en rimelig Udvikling i Underviisningens Gang, og derfor maa man ogsaa, hvis man vil forbedre Almueskolerne, forbedre dem for den Tid, Drengene gaae deri, da de egentlig ere Stoler for Drengene. Men

det steer ikke ved at henvise dem til det 16de Aar (Nei! Nei!). Ja, saaledes synes det mig rigtignok, det er udtalt. Der blev i dette Dels blik svaret mig fra 2 Sider. Det var vist aldeles rigtigt, hvad de Herrer bemærkede, men jeg kunde uheldigvis ikke opfatte begge Destringer paa en og samme Tid. Dog synes mig, der blev talt om Udenadslæsning. Ja, Meningen er altsaa den, at Mennesket maa lære udenad fra det 16de til det 20de Aar, men førend det bliver 16 Aar, maa det ikke lære udenad. Man skal saaledes fortælle ham Alt og paa den Maade bringe det ind i ham. Ja, mine Herrer, jeg har dog i 20 Aar 6, 7 og 8 Timer om Dagen beskæftiget mig med Underviisningen, og det under gunstigere Forhold, end mine forhenværende Collegaer paa Landet kunne arbejde, men jeg troer paa ingen Maade, at der vilde udrettes Noget derved, jeg troer, at det, som vilde læres derved, vilde blive saa løst, at det vilde løbe bort som Vand. Dersom man paa denne Maade vilde undervise, saa vilde det for Fleertallets Bedkommende blive ligesaa lidet varigt, som om man vilde gaae hen at skrive med en Pind i en Balle Vand og troe, at Bogstaverne bleve staaende. Det forekommer mig ogsaa, at det strider imod hele Almuelivet at indrette Sagen paa denne Maade, og dersom de Herrer skulde udføre det i Praxis, saa vilde de først for Alvor faae at see, at det ikke gik an. Jeg har hørt Theorier nok fremsatte af dem, som have havt med enkelte særdeles begavede Børn at bestille, men den, som har beskæftiget sig med Skolefaget i en Række Aar, og virket under de forskjellige Forhold, vil vide, at man ikke kan nøies med at konstruere og dermed sige: nu sætte vi en Lærer ind, og saa gaaer det nok.

Men det, som har forundret mig meest — det gjælder ingenlunde om den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) — har været at høre, at de ærede Rigsdagsmænd fra Lolland og Fyen have troet, at man kunde frembringe den af dem ønskede Forandring ved en Lov, det er virkelig mærkværdigt. Jeg har hørt, at der er bleven sagt, at man heri Lovudkastet savnede en Bestemmelse om Organisation af Skolens